

Brüsszel, 2018.5.22.
COM(2018) 271 final

ANNEX

MELLÉKLET

a következőhöz:

**Javaslat
A TANÁCS AJÁNLÁSA**

a magas színvonalú koragyermekkorai nevelést és gondozást biztosító rendszerekről

{SWD(2018) 173 final}

MELLÉKLET
A KORAGYERMEKKORI NEVELÉS ÉS GONDOZÁS
MINŐSÉGI KERETRENDSZERE

A gyermekeknek joguk van a megfizethető, jó minőségű kisgyermekkorai neveléshez és gondozáshoz¹.

A szociális jogok európai pillére

A tanulás és a nevelés a születéssel kezdődik, és a korai évek a legmeghatározóbbak a gyermekek életében, mivel megalapozzák egész életen át tartó fejlődésüket. Ez a minőségi keretrendszer megadja a legfontosabb elveket, és európai megközelítést kínál a magas színvonalú koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerekhez, az uniós tagállamok bevált gyakorlatai és a kutatás jelenlegi állása szerint. A keretrendszer tíz minőségi nyilatkozatból áll, amelyek a minőség öt tágabb területe köré strukturálódnak, ezek a hozzáférés, a munkaerő, a tanterv, a nyomon követés és értékelés, a szabályozás és finanszírozás. A tíz minőségi nyilatkozat a kiváló minőségű szolgáltatások gyakorlatban azonosított főbb jellemzőit írja le. A minőségi keretrendszer szabályozási eszköz, amelynek célja, hogy kijelölje a koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerek kidolgozásának és fenntartásának irányait. A keretrendszert mutatók jegyzéke teszi teljessé, amelyet nemzeti, regionális vagy helyi szinten lehet használni önértékelésre és továbbgondolásra.

A keretrendszer elsődleges célja az, hogy minden gyermek számára megfelelő színvonalú koragyermekkorai nevelést és gondozást biztosítsanak; kidolgozását a következő elvek vezérlik:

- a magas színvonalú szolgáltatások döntő fontosságúak a gyermekek fejlődésének és tanulásának elősegítéséhez, hosszú távon pedig javítják oktatási esélyeiket;
- a szülők partnerkénti részvétele e szolgáltatásokban elengedhetetlen – a család a gyermekek növekedésének és fejlődésének elsődleges és legfontosabb tere, és a szülők (és gyámok) a felelősek minden egyes gyermek jóllétéért, egészségéért és fejlődéséért;
- a koragyermekkorai nevelésnek és gondozásnak a gyermekekre kell összpontosítania, aktívan bevonnia a gyermeket és elismernie a gyermek álláspontját.

¹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hu

A KORAGYERMEKKORI NEVELÉS ÉS GONDOZÁS UNIÓS MINŐSÉGI KERETRENDSZERE

HOZZÁFÉRÉS valamennyi gyermek számára a minőségi koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatásokhoz, ami biztosítja egészséges fejlődésüket, oktatási sikereiket, emellett segít a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében, és mérsékli a kompetenciabeli lemaradásokat a különböző társadalmi-gazdasági háttérű gyermekek körében. A méltányos hozzáférés szintén döntő fontosságú annak biztosításához, hogy a szülők, különösen a nők rugalmasan tudjanak a munkaerőpiacra lépni vagy oda visszatérni.

Minőségi nyilatkozatok:

1. Valamennyi család és gyermekeik számára rendelkezésre álló és megfizethető ellátás.

A koragyermekkorai neveléshez és gondozáshoz való egyetemes, törvényi jogosultság szilárd alapot biztosít ahhoz, hogy valamennyi gyermekhez el lehessen jutni. A népszémi adatokra és a koragyermekkorai nevelést és gondozást biztosító férőhelyek iránti kereslettel kapcsolatos szülői felmérésekre építve meg lehet becsülni a további igényeket és ki lehet igazítani a kapacitást.

Az ellátással felszámolhatók azok az akadályok, amelyek gátolhatják a családokat és a gyermekeket a részvételben. Idetartozhat a koragyermekkorai nevelésre és gondozásra felszámolt díjak oly módon történő kiigazítása, hogy az alacsony jövedelmű háztartások is hozzájuthassanak az ellátáshoz. Bizonyított az is, hogy a nyitvatartási idő tekintetében tanúsított rugalmasság és más rendelkezések lehetővé teszik különösen a dolgozó anyák gyermekeinek, valamint a kisebbséghez vagy hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozó gyermekeknek a részvételét.

A városi és vidéki térségek, a jómódú és szegény lakókörnyezetek és régiók között egyenlően megoszló ellátás bővítheti a társadalom hátrányos helyzetű csoportjainak az ellátáshoz való hozzáférését. A kiváló minőségű szolgáltatások rendelkezésre állása és megfizethetősége olyan lakókörnyezetekben, ahol szegény családok, etnikai kisebbséghez tartozó vagy migráns családok élnek, a jelentések szerint a legnagyobb hatást gyakorolja az egyenlőség és a társadalmi befogadás támogatására.

2. A részvételt támogató, a társadalmi befogadást erősítő és a sokszínűséget elfogadó ellátás.

A koragyermekkorai nevelést és gondozást biztosító intézmények tevékenyen ösztönözhetik a részvételt a szülők, a családok és a gondozók döntéshozatali eljárásokba való bevonásán keresztül (pl. szülői bizottságokban). A családok, különösen a nők, a hátrányos helyzetű, kisebbségi vagy migráns családok célzott kezdeményezésekkel történő megszólítása lehetővé teszi számukra igényeik kifejtését, és a szolgáltatók számára, hogy ezeket az igényeket figyelembe vegyék, amikor az ellátást a helyi közösségek igényeihez igazítják.

A személyzet marginalizált, migráns vagy kisebbségi csoportokból történő felvétele támogatható, mivel előnyösnek bizonyult, ha a kora gyermekkorai nevelés és gondozás intézményeinek személyzeti összetétele tükrözi a közösségben megjelenő sokszínűséget.

A gyermekek számára olyan befogadó környezet megteremtése, amely értékeli nyelvi és otthoni háttérüket, hozzájárul az odatartozás érzésének kialakulásához. A megfelelő, folyamatos szakmai fejlődés szintén felkészíti a személyzetet, hogy fogadják és támogassák a kétnyelvű gyermekeket.

A koragyermekkorai nevelést és gondozást biztosító intézmények kialakíthatnak olyan bevált gyakorlatokat a családokkal, amelyek révén zökkenőmentes átállás biztosítható az otthoni

környezet és az intézmény között és egyedi kezdeményezések szervezésével előmozdítható a magas szintű szülői részvétel.

A **SZEMÉLYZET** a leginkább jelentőségteljes tényező a gyermek jólléte, tanulási és fejlődési eredményei szempontjából. Ezért a személyzet munkakörülményei és szakmai fejlődése a minőség alapvető elemének tekinthető.

Minőségi nyilatkozatok:

3. Jól képzett személyzet, amelynek alap- és továbbképzése lehetővé teszi hivatása betöltését.

A hatékony koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerek foglalkoznak a személyzet hivatása megbecsültségének növelésével a képesítési szint emelése, rugalmas karrierlehetőségek és az asszisztensek számára alternatív útvonalak biztosítása révén, mivel széles körben elismert, hogy a megbecsültség kulcsfontosságú tényező a minőség szempontjából. Ez támogatható olyan pedagógiai munkaerő keresésével, amely az ISCED 6-os szintű koragyermekkorai nevelésben teljes képesítéssel rendelkező szakemberekből áll, az asszisztens munkatársak mellett.

A legkorszerűbb alapképzési programokat a gyakorló szakemberekkel együtt dolgozzák ki, és e programok megfelelő egyensúlyt teremtenek az elmélet és a gyakorlat között. Szintén értékes lehet, ha az oktatási programok jobban felkészítik a személyzetet az együttműködésre és a reflektív kompetenciák bővítésére. Az ilyen programok számára előnyös lehet, ha a személyzetet nyelvi és kulturális sokszínűséggel jellemzett, kisebbségi, migráns vagy alacsony jövedelmű családok alkotta csoportokkal végzendő munkára képezik ki.

A kisgyermek fejlődési igényeinek figyelemmel kíséréséhez felszerelt és a lehetséges fejlődési problémákat kiszűrni képes személyzet aktívabban tudja támogatni a gyermek fejlődését. A rendszeres, személyre szabott, folyamatos szakmai fejlődési lehetőségek előnyösek a személyzet minden tagja számára, ideértve az asszisztenseket és a kisegítő alkalmazottakat is.

A gyermek fejlődésének a szükséges elemei és a gyermekpszichológia tekintetében a személyzet kompetenciáinak magukban kell foglalniuk egy alkalmazott gyermekvédelmi, még általánosabban pedig egy gyermekjogi modult.

4. Támogató munkakörülmények, ideértve a szakmai irányítást, amelyek lehetőségeket kínálnak a megfigyelésre, az elmélkedésre, a tervezésre, a csapatmunkára és a szülőkkel való együttműködésre.

Az olyan koragyermekkorai nevelési és gondozási rendszerek, amelyek célja jobb munkakörülmények teremtése, ideértve a megfelelőbb bérszinteket, vonzóbb lehetőséggé tehetik a koragyermekkorai nevelésben való munkavállalást a magasabban képzett, megfelelő karrierre vágyó személyzet számára.

A felnőtt-gyermek arányok és a csoportméretek akkor a legmegfelelőbbek, ha a gyermekcsoport életkorához és összetételéhez igazodóan tervezik meg őket, mivel a fiatalabb gyermekek több figyelmet igényelhetnek.

A szakmai tanulóközösségek, amennyiben léteznek az intézményeken belül és közöttük, igazoltan pozitív hatást fejtenek ki azáltal, hogy időt és teret rendelnek a személyzeti kollegiális gyakorlatok és a közös munka számára.

A mentorálás és a szupervízió betanulás során történő biztosítása az újonnan felvett személyek számára segíthet gyorsan elsajátítani hivatásbeli szerepüket.

A **TANTERV** hatásos eszköz a gyermekek jóllétének, fejlődésének és oktatásban szerzett tapasztalatainak javításában. Az átfogó pedagógiai keretrendszer megállapítja a gyermek fejlődése olyan nevelési és gondozási gyakorlatok révén történő támogatásának elveit, amelyek megfelelnek a gyermekek érdeklődésének, igényeinek és képességeinek.

Minőségi nyilatkozatok:

5. Pedagógiai célokon, értékeken és olyan megközelítéseken alapuló tanterv, amely lehetővé teszi a gyermekek számára a bennük rejlő összes lehetőség kibontakoztatását és foglalkozik szociális, érzelmi, kognitív és fizikai fejlődésükkel és jóllétükkel.

A gyermekközpontú pedagógiai megközelítések jobban támogatják a gyermek általános fejlődését, segítséget nyújtanak tanulási stratégiáikhoz, és előmozdítják kognitív és nem kognitív fejlődésüket azáltal, hogy szisztematikusabban építenek a tapasztalati tanulásra, a játékra és a szociális interakcióra.

Határozottan bizonyított, hogy egy egyértelmű tanterv nagy érték, mivel koherens keretet biztosít a gondozás, a nevelés és a szocializáció számára, amelyek a koragyermekkorai nevelés és gondozás elválaszthatatlan részei. Ideális esetben az ilyen keretrendszer korszpecifikus tanulási célokat határoz meg, egyúttal lehetővé teszi az oktatók számára, hogy a megközelítéseiket a gyermekek egyéni igényeinek megfelelően személyre szabják, és iránymutatást ad a magas színvonalú tanulási környezet számára. A tanterv kellő figyelmet fordít a gyermekek írni-olvasni tudása fejlődésének elősegítéséhez szükséges könyvek és más nyomtatott anyagok rendelkezésre állására.

A sokszínűség, az egyenlőség és a nyelvi tudatosság előmozdításával a hatékony tantervi keret elősegíti a migránsok integrációját. Gondoskodhat mind az anyanyelv, mind az oktatás nyelvének elsajátításáról.

6. A személyzet, valamint a gyermekek, a munkatársak és a szülők közötti együttműködést és a saját gyakorlat felülvizsgálatát előíró tanterv.

A tanterv segíthet a szülők, az érdekeltek és a személyzet jobb bevonásában, és annak biztosításában, hogy megfelelőbb válaszokat adjon a gyermekek igényeire, érdeklődésére és a bennük rejlő képességekre.

A tanterv meghatározhatja a személyzet feladatát a szülőkkel, valamint a gyermekeket ellátó más szolgálatok (egészségügyi, szociális ellátási és oktatási ágazat) munkatársaival folytatandó rendszeres együttműködés terén, illetve ezen együttműködés menetét.

Amennyiben lehetséges, a tanterv iránymutatást tartalmaz a koragyermekkorai nevelési és gondozási személyzet számára arról, hogy miként kell kapcsolatot tartani az iskolai személyzettel a gyermekek alapfokú iskolákba és/vagy iskolaelőkészítő intézményekbe való átvétele kapcsán.

A NYOMON KÖVETÉS ÉS ÉRTÉKELÉS a tartós színvonalat támogató eszközök. Azzal, hogy rámutatnak az erősségekre és a gyengeségekre, eljárásaik fontos összetevői lehetnek a koragyermekkorai nevelési rendszerek színvonalának emelésében. A nyomon követés és az értékelés támogatást adhat az érdekelteknek és a politikai döntéshozóknak olyan kezdeményezésekhez, amelyek a gyermekek, a szülők és a helyi közösségek igényeire reagálnak.

Minőségi nyilatkozatok:

7. A nyomon követés és az értékelés információt szolgáltat a megfelelő helyi, regionális és/vagy nemzeti szinten, hogy támogassa a szakpolitika és a gyakorlat minőségének folyamatos javítását.

A szolgáltatásról és a személyzetről vagy a tanterv végrehajtásáról szóló, megfelelő – nemzeti, regionális vagy helyi – szintű átlátható információ segíthet a minőség javításában.

A rendszeres visszajelzés megkönnyítheti a szakpolitikák értékelésének folyamatát, többek között azáltal, hogy lehetővé teszi annak elemzését, hogy az állami források miként kerülnek felhasználásra, valamint hogy mi működik hatékonyan és milyen környezetben.

Ahhoz, hogy azonosítani lehessen a személyzet tanulási igényeit és helyes döntéseket lehessen hozni a szolgáltatásminőség lehető legjobb növeléséről, hasznos, ha a koragyermekkorai nevelés vezetői időben összegyűjtik a megfelelő adatokat.

8. A gyermek mindenképp felett álló érdekét figyelembe vevő nyomon követés és értékelés.

A gyermekek jogainak védelme érdekében erőteljes gyermekvédelmi/ a gyermekek biztonságának garantálására irányuló szabályzatokat kell beépíteni a koragyermekkorai nevelés és gondozás rendszerébe, hogy a gyermekeket az erőszak valamennyi formájával szemben védelemben részesítsék. A gyermekvédelmi szabályzatoknak négy átfogó területet kell lefedniük: (1) szabályzat, (2) emberek, (3) eljárások, és (4) elszámoltathatóság. E területekről további információ a Keeping Children Safe által kiadott Child safeguarding standards and how to implement them (A gyermekek biztonságának garantálására irányuló előírások és azok végrehajtásának módja) című dokumentumban² olvasható.

A nyomon követés és értékelés eljárásai elősegíthetik valamennyi érdekelt aktív részvételét és a közöttük lévő együttműködést. A minőség fejlesztésével érintett valamennyi személy közreműködhet a nyomonkövetési és értékelési gyakorlatokban, és profitálhat is belőlük.

A rendelkezésre álló bizonyítékok azt sugallják, hogy a nyomonkövetési módszerek (pl. a gyermekek kompetenciáinak megfigyelése, dokumentálása, narratív értékelése) kombinációja hasznos információt szolgáltathat és számot adhat a gyermekek tapasztalatairól és fejlődéséről, ideértve az alapfokú oktatásra való zökkenőmentes átállás elősegítését.

Nyomonkövetési eszközök és részvételen alapuló értékelési eljárások alakíthatók ki, hogy lehetővé tegyék a gyermekek meghallgatását és azt, hogy a gyermekek kifejthessék a tanulással és a szocializációval kapcsolatosan az intézményben szerzett tapasztalatokat.

A SZABÁLYOZÁS ÉS A FINANSZÍROZÁS döntő fontosságú annak lehetővé tétele szempontjából, hogy a koragyermekkorai nevelés és gondozás betölthesse szerepét a gyermekek személyes fejlődésében, a végzettségbeli eltérés csökkentésében és a társadalmi kohézió előmozdításában. A szabályozás a kora gyermekkorai nevelést és gondozást más, a fiatal gyermekek és családjaik jóllétén munkálkodó szolgálatokkal összekapcsoló, koherens közpolitikák átfogó rendszerének részét kell képezze.

Minőségi nyilatkozatok:

9. Az érdekelték egyértelműen tisztában vannak szerepükkel és kötelezettségeikkel, ezekben közösen megegyeznek, és tudják, hogy elvárják tőlük a partnerszervezetekkel való együttműködést.

² http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/standards_child_protection_kcsc_en.pdf

A koragyermekkorai nevelés és gondozás során jó esetben szorosan együtt kell működni a gyermekekért dolgozó valamennyi szolgálattal, ideértve az egészségügyi szolgálatokat, az iskolákat és a helyi érdekelteket. Az ilyen intézményközi kapcsolatok hatékonyabbnak bizonyultak, amikor koherens szakpolitikai keret szabályozta őket, amely proaktívan előmozdíthatja az együttműködést és a helyi közösségekbe történő, hosszú távú beruházásokat.

Az érdekeltek bevonása döntő fontosságúnak mutatkozott a koragyermekkorai nevelés és gondozás megtervezése és megvalósítása szempontjából.

A koragyermekkorai nevelésre és gondozásra vonatkozó valamennyi szabályozásért és a finanszírozásért viselt felelősség ideális esetben ugyanazt a szervezeti egységet terheli.

10. A jogalkotás, szabályozás és/vagy finanszírozás elősegíti az államilag támogatott vagy finanszírozott koragyermekkorai nevelésre és gondozásra való egyetemes jogosultság felé történő elmozdulást, az előrelépésről pedig rendszeresen beszámolnak valamennyi érdekeltnek.

A valamennyi gyermeknek történő szolgáltatásnyújtás minőségi javítása jobban megvalósítható, ha fokozatosan kiépítik az egyetemes jogosultságot. Hasznos lehet annak értékelése, hogy a piaci alapú koragyermekkorai nevelési és gondozási szolgáltatások egyenlőtlen hozzáférést vagy gyengébb minőséget biztosítanak-e a hátrányos helyzetű gyermekek számára, és szükség esetén ennek orvoslását szolgáló intézkedéseket kell tervbe venni.

Egyértelműen értékes lehet a foglalkoztatáspolitikával, az egészségüggyel és a szociálpolitikával való szoros kapcsolat, mivel előmozdíthatja az erőforrások hatékonyabb elosztását azáltal, hogy a többletfinanszírozást a hátrányos helyzetű csoportok és lakókönyezetek felé irányítják.

